

**CZŁONKOWIE ARMII KRAJOWEJ POWIATU
WODZISŁAWSKIEGO I OKOLIC**

Muzeum w Wodzisławiu Śląskim

Wodzisław Śląski

2019

Opracowała na podstawie materiałów archiwalnych dostarczonych przez
Członków Koła Wodzisławskiego Światowego Związku Żołnierzy Armii
Krajowej:

Katarzyna Brzoza

SPIS TREŚCI

SŁOWO WSTĘPNE - ppor. rez. Grzegorz Kamiński.....	3
Balicki Szczepan	4
Benisz Leon.....	5
Chachulski Zbigniew.....	6
Cywka Bronisława	6
Głowacki Kazimierz.....	6
Goik Henryk	7
Grzybek Robert	7
Kaczmarczyk Jan.....	8
Kosko Ryszard	8
Krzyżak Emil.....	9
Pasternak Józef.....	9
Rząca Stanisław.....	10
Sikora Antoni	10
Sitek Anna	11
Skalska Zofia.....	11
Skupień Stanisław	12
Spolniewski Bolesław	12
Swoboda Leon.....	13
Talik Jan	14
Traczyk Witold.....	14
Zdziebło Anna.....	15
Zdziebło Józef	15

SŁOWO WSTĘPNE

Szanowni Państwo

Udostępniamy Państwu pierwsze sylwetki żołnierzy Armii Krajowej z naszego regionu, którzy walczyli w obronie niepodległości w czasie II wojny światowej z okupantem niemieckim. Jest to jeden z elementów działań Koła Wodzisławskiego Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej w celu prowadzenia i wspierania działalności naukowej, popularnonaukowej i publicystycznej dotyczącej Armii Krajowej i Polskiego Państwa Podziemnego.

Prezentowane biogramy zostały opracowane przez pracownika Muzeum w Wodzisławiu Śląskim, Panią Katarzynę Brzoza. Strona będzie sukcesywnie uzupełniana o kolejne postacie związane z Armią Krajową, między innymi z Rybnickiego Inspektoratu AK . Przygotowywana jest również prezentacja postaci Dominika Danowskiego-Żdziebły ps. „Kordian” – dowódcy największego oddziału Armii Krajowej na południu Polski , kryptonim „Żelbet”, liczącego ok. 5000 żołnierzy. To dzięki jego zaangażowaniu uratowano ważne obiekty historyczne Krakowa , między innymi Wawel, przed wysadzeniem przez Niemców w 1945 roku.

Osoby, które chciałyby uzupełnić życiorysy prezentowanych żołnierzy Armii Krajowej oraz dodać nowe biogramy , prosimy o kontakt z Muzeum w Wodzisławiu Śląskim.

Z poważaniem

ppor. rez. Grzegorz Kamiński

Prezes Wodzisławskiego Koła ŚZŻAK

BIOGRAMY

*fot. ze zbiorów Muzeum
w Wodzisławiu Śląskim*

Balicki Szczepan urodził się 23 maja 1929 roku we Lwowie. Jego ojciec Wiktor Balicki był urzędnikiem w Banku Gospodarstwa Krajowego, natomiast matka Maria była nauczycielką. Mieszkali w Drohobyczu gdzie Szczepan ukończył szkołę powszechną w 1942 roku. Następnie rozpoczął naukę w szkole Handlowej z polskim językiem wykładowym. W niej nawiązał pierwsze konspiracyjne kontakty (tajne nauczanie, podziemna prasa). 1 kwietnia 1944 złożył przysięgę przed dowódcą Feliksem Milanem (ps. Emir) i przyjął pseudonim „Toporczyk”. Od tego momentu służył w

11 Karpackiej Dywizji Armii Krajowej, 46 Pułku Piechoty, 1 Kompanii, 3 Plutonie (Inspektorat Południowo-Zachodni-Drohobycz). Do jego zadań należało m.in. podsłuch radiowy, redagowanie wewnętrznego biuletynu „Mercurius” a także ochrona radiostacji. Od czerwca 1944 roku w ramach akcji „Burza” otrzymał rozkaz rozpoznawania ruchów oddziałów niemieckich i zbieranie informacji o transportach ropy naftowej z drohobyckich rafinerii (m.in. Polmin, Galicja). Został mianowany na stopień starszego strzelca z cenzusem i miał pod swoją komendą trzech żołnierzy. 11 października 1944 roku po tym jak Armia Czerwona wkroczyła do Drohobycza otrzymał rozkaz „Emira” spalenia wszelkich papierów związanych z działalnością Armii Krajowej i zawieszenia działań. Po aresztowaniu jego bezpośrednich dowódców przez NKGB (ros. Narodowy Komisariat Bezpieczeństwa Państwowego ZSRR) sam był wielokrotnie przesłuchiwany przez funkcjonariuszy tego organu. 8 września 1945 roku udało mu się wyjechać na obecne terytorium Polski. Zamieszkał z rodzicami w Gdyni, później w Częstochowie, gdzie zdał maturę. Wkrótce rozpoczął studia na Wydziale Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Po uzyskaniu tytułu magistra w 1952 roku otrzymał nakaz pracy w Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych w Katowicach jako referent prawny. W 1956 roku przyjął posadę radcy prawnego PKP w Rybniku. Tego samego roku podjął próby publicystyczne mimo wielu trudności i szykan ze strony ówczesnych władz (m.in. narzucona cenzura). Był działaczem Stowarzyszenia PAX (obecnie Civitas Christiana). Uzyskał tytuł doktora nauk prawnych w 1976 roku. Za swoją działalność otrzymał m.in. Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, Złoty Krzyż Zasługi, Krzyż Niezlomnych oraz Krzyż Walki o Niepodległość. Oprócz tego za swoją aktywność w szeregach Związku Harcerstwa Polskiego do którego wstąpił w 1938 roku został odznaczony w 1999 roku Złotym Krzyżem za Zasługi ZHP z Rozetą Mieczy. 17 września 2001 roku Prezydent Rzeczypospolitej polskiej mianował niebędącego w czynnej służbie wojskowej Szczepana na stopień podporucznika Wojska Polskiego.

*fot. ze zbiorów
Muzeum w
Wodzisławiu Śląskim*

Benisz Leon syn Antoniego i Heleny urodził się 29 października 1929 roku w Boguszowicach. Jego babcia Lucja Motyka organizował broń, żywność oraz odzież dla powstańców podczas trzech Powstań Śląskich. Podczas okupacji niemieckiej młody Leon był świadkiem egzekucji młodocianych braci Buchalików, którzy byli harcerzami i zostali straceni poprzez powieszenie podczas publicznej egzekucji w Gotartowicach. W 1942 roku w jego rodzinnym domu, który był położony przy cmentarzu w Boguszowicach powstał bunkier dla ukrywających się członków Armii Krajowej. Było to miejsce spotkań dowódców Armii

Krajowej. Był świadkiem tajnych spotkań Kani Wiktora (ps. Andrzej), Sz wajnochy Wilhelma (ps. Prom), Sztajera Antoniego (ps. Felisk), oraz dowódców Inspektoratu Rybnickiego Cierpiola Pawła (ps. Makopol), Kuboszka Władysława (ps. Rogosz). W czerwcu 1943 roku Leon został zaprzysiężony przez „Makopola” i otrzymał pseudonim „Janek”. Początkowo do jego zadań należało rozprawianie ulotek, przewożenie meldunków do punktów kontaktowych oraz przewożenie broni krótkiej i amunicji. Później wraz z Figurą Wojciechem (ps. Gotuś) podróżował nocnymi pociągami na trasie Rybnik-Wodzisław-Olza. Podczas podróży zdobywał broń od śpiących żołnierzy Wehrmachtu. 30 kwietnia 1945 roku rodzina Beniszów przeprowadziła się do Królówki obok Woszczyc w powiecie pszczyńskim gdzie ojciec Leona podjął prace gajowego Lasów Państwowych. W maju tego samego roku Leon rozpoczął naukę w Liceum Ogólnokształcącym w Żorach. Po rozwiązaniu Armii Krajowej działał w Narodowych Siłach Zbrojnych w rejonie Żory-Pszczyna. W partyzanckim oddziale „Wędrowiec” do jego zadań należało organizowanie broni i jej przechowywanie. 8 grudnia 1948 roku funkcjonariusze Urzędu Bezpieczeństwa dokonali rewizji domu Beniszów podczas której znaleźli przechowywaną broń. Antoniego i Leona zabrano do Urzędu Bezpieczeństwa gdzie ich przesłuchiowano i torturowano do połowy lutego 1948 roku. Po przyznaniu się do wszystkich stawianych im zarzutów zostali przewiezieni do więzienia w Raciborzu. W maju 1949 roku Rejonowy Sąd Wojskowy w Katowicach na sesji wyjazdowej w Raciborzu skazał Leona na rok pozbawienia wolności. Następnie aż do lat 80-tych wielokrotnie wzywano go do Urzędu Bezpieczeństwa i straszono konsekwencjami za ewentualną działalność konspiracyjną przeciwko komunistycznym organom władzy zwierzchniej. 20 listopada 2000 roku Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej mianował nie będącego w czynnej służbie wojskowej Leona na stopień podporucznika. Następnie 8 stycznia 2003 roku Minister Obrony Narodowej mianował go na stopień porucznika.

*fot. ze zbiorów Muzeum w
Wodzisławiu Śląskim*

Chachulski Zbigniew syn Piotra i Zofii urodził się 21 marca 1927 roku w Lisowie. Od maja 1944 roku do stycznia 1945 roku walczył w szeregach Armii Krajowej.

*fot. ze zbiorów Muzeum w
Wodzisławiu Śląskim*

Cywka Bronisława córka Jana i Magdaleny Kowali urodziła się 7 kwietnia 1926 roku w Smęgorzowie. Do 307 plutonu Armii Krajowej dołączyła w maju 1943 roku. Została zaprzysiężona przez dowódcę plutonu Wojciecha Dynaka (ps. Dymus). Początkowo działała jako goniec w placówce „Stanisława” w obwodzie Dąbrowy Tarnowskiej. W tym czasie kolportowała pocztę i prasę podziemną. Następnie została przeszkolona i pełniła funkcję sanitariuszki. Brała udział przy zrzuceniu broni i

magazynowaniu jej w Lubaszowie. W styczniu 1945 roku uczestniczyła w rozbiciu więzienia Urzędu Bezpieczeństwa w Dąbrowie Tarnowskiej. 20 listopada 2000 roku Bronisława została mianowana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na stopień podporucznika.

*fot. ze zbiorów Muzeum w
Wodzisławiu Śląskim*

Głowacki Kazimierz syn Bolesława i Antoniny urodził się 27 lutego 1921 roku w Brzeźnicy nad Wartą. Po ukończeniu szkoły powszechnej w Brzeźnicy Nowej w 1935 roku wstąpił do gimnazjum w Radomsku. 2-go lutego 1940 roku złożył przysięgę przed porucznikiem Stachem Marianem (ps. Orda) i działał jako łącznik Związku Walki Zbrojnej a od lipca 1942 roku jako łącznik Armii Krajowej. Przyjął pseudonim

„Bartosz”. Do jego zadań należało m.in. ubezpieczanie tajnych zebrań odbywających się na „organistówce” pod pozorem nauk śpiewu prowadzonych przez jego brata Stanisława (ps. Grajek). Był także łącznikiem oddziału partyzanckiego „Burza” w Generalnej Guberni na okręg: Zakrzówek Szlachecki, Ładzice, Radomsko Gidle, a od 1944 roku na okręg: Częstochowa, Prusicko i wypadły do Rzeszy Niemieckiej (Patrzyków, Niwiska). W lipcu 1943 roku w czasie pacyfikacji lasów w Generalnej Guberni został schwytyany przez Niemców i skatowany. Następnie przewieziono go do więzienia w Brzeźnicy Nowej gdzie przez 3 dni go przesłuchiowano. Na skutek starań komendanta Józefa Bednarskiego (ps. Pomian”) został uwolniony wraz z innymi schwytanymi członkami Armii Krajowej. Walczył w konspiracji do stycznia 1945 roku. W latach powojennych został odznaczony m.in. Krzyżem Partyzanckim, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Armii Krajowej. 17 listopada 2000 roku Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej mianował go na stopień podporucznika.

foto. ze zbiorów Muzeum w Wodzisławiu Śląskim

Goik Henryk urodził się 10 września 1923 roku w Jastrzębiu Górnym. Był synem Franciszka i Julii Goików. W grudniu 1940 roku wstąpił do Związku Walki Zbrojnej. Przyjął pseudonim „Szewczyk”. Działał w jastrzębskiej placówce „Stokrotka”. Wielokrotnie brał udział w spotkaniach i przygotowaniach do akcji. Jako łącznik kontaktował się z inspektorem rybnickim „Makopolem”, dowódcą placówki Józefem Obracajem oraz Rafałem Sitkiem (ps.

Michał). Oprócz tego już od 1939 roku Goik zabezpieczał i przechowywał książki w języku polskim oraz namawiał ludzi do uczęszczania na polskie msze święte. 17 listopada 2000 roku Prezydent Rzeczypospolitej polskiej mianował go na stopień podporucznika.

foto. ze zbiorów Muzeum w Wodzisławiu Śląskim

Grzybek Robert syn Roberta i Wandy urodził się 6 grudnia 1925 roku w Wodzisławiu Śląskim. Został zaprzysiężony do Armii Krajowej w maju 1942 roku przez Teofila Witę (ps. Stach-Waligóra). Przyjął pseudonim „Wanda”. Działał jako łącznik grupy w Inspektoracie Rybnickim. Zajmował się m.in. przewożeniem prasy podziemnej, rozkazów, broni, materiałów wybuchowych do Rybnika, Radlina, Moszczenicy i Wodzisławia Śląskiego. Dostarczał także paczki żywnościowe do obozów

koncentracyjnych. Oprócz tego organizował kwatery i uczestniczył w dywersjach. 15

kwietnia 1946 roku został aresztowany przez Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego w Rybniku. Jednakże 16 kwietnia udało mu się zbiec z aresztu. W konsekwencji ukrywał się do dnia 29 marca 1947. W późniejszych latach został odznaczony Srebrnym Krzyżem Zasługi (3 października 1980 roku), oraz Krzyżem Armii Krajowej (28 października 1994 roku). Następnie 8 stycznia 2003 roku Minister Obrony Narodowej mianował go na stopień porucznika, po czym 7 stycznia 2008 roku mianował go na stopień kapitana.

*fot. ze zbiorów Muzeum w
Wodzisławiu Śląskim*

mundurów niemieckich przeprowadzanych przez Armię Krajową. Podczas okupacji rodzina Jana była obserwowana przez Gestapo oraz kilkakrotnie przeszukiwana. Po II wojnie światowej Służba Bezpieczeństwa kilkakrotnie przeszukiwała mieszkania rodziny Kaczmarczyków. Jednym z powodów częstych rewizji był ukrywający się przyrodni brat Jana – Antoni. 17 września 2001 roku Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej mianował niebędącego w czynnej służbie wojskowej Jana na stopień podporucznika Wojska Polskiego.

*fot. ze zbiorów Muzeum w
Wodzisławiu Śląskim*

walkę o niepodległość i suwerenność Polski został uhonorowany Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski oraz Krzyżem Więźnia Politycznego. 2 kwietnia 2001 roku

Ryszard został mianowany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na stopień podporucznika Wojska Polskiego. Następnie 5 lutego 2004 roku minister Obrony Narodowej mianował go na stopień porucznika.

*fot. ze zbiorów Muzeum w
Wodzisławiu Śląskim*

Krzyżak Emil urodził się 16 października 1910 roku w Połomi. Uczęszczał do szkoły powszechnej w Połomi. Po ukończeniu kursu przysposobienia rolniczego w Rybniku podjął pracę jako praktykant w Przedsiębiorstwie Wiertniczym i Robót Górniczych „M. Lempicki i Spółka” w Sosnowcu. Następnie w 1932 roku odbył dwuletnią służbę wojskową w 3 Pułku Strzelców Podhalańskich w Bielsku - Białej. W 1934-1936 roku pracował przy odwiertach wody w Chojnach, poczym w 1937 roku podjął pracę w kopalni „Anna” w

Pszowie. W latach 1940-1945 pełnił funkcję dowódcy II Kampanii Wodzisławskiego Batalionu w Rybnickim Inspektoracie Armii Krajowej. Działał pod pseudonimem „Grytka”. 29 marca 1945 roku został aresztowany i przewieziony przez służby NKWD do Wadowic, a następnie do Oświęcimia. W październiku tego samego roku ze względu na ciężką chorobę został zwolniony z obozu. W 1946 roku pracował jako magazynier w kopalni „Emma” w Radlinie. Następnie został aresztowany przez UB i skazany na 2 lata więzienia za działalność przeciwko władzy komunistycznej. Za swoją działalność został odznaczony Medalem Zwycięstwa i Wolności 1945, oraz Srebrnym Krzyżem Zasługi.

*fot. ze zbiorów Muzeum w
Wodzisławiu Śląskim*

Pasternak Józef syn Jana i Julii urodził się 4 marca 1914 roku w Sędziszowie Małopolskim. Z wykształcenia był technikiem mechanikiem. W 1940 roku wstąpił do oddziałów Związku Walki Zbrojnej i przyjął pseudonim „Chudy”. Od 1943 roku działał w grupie dywersyjno-saperskiej Armii Krajowej w rejonie Sędziszowa Małopolskiego. Był łącznikiem w drużynie kapitana Brzęczka. Brał udział w akcji „Burza” jako zwiadowca. 22 lipca 1958 roku został odznaczony Srebrnym

Krzyżem Zasługi przez Radę Państwa. Następnie 2 kwietnia 2001 roku Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej mianował go na stopień podporucznika Wojska Polskiego.

*fot. ze zbiorów Muzeum w
Wodzisławiu Śląskim*

lipca 1944 roku. 25 kwietnia 1949 roku został skazany przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Warszawie na 6 lat więzienia. Ostatecznie odbył karę 5 lat więzienia i wyszedł na wolność 18 września 1953 roku. W latach późniejszych został odznaczony Krzyżem Armii Krajowej, Złotym Krzyżem Zasługi oraz Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski. 17 listopada 2000 roku Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej mianował go na stopień podporucznika.

Rząca Stanisław syn Franciszka i Kazimiery urodził się 8 stycznia 1925 roku w Rzęcach. Do szeregów Związku Walki Zbrojnej dołączył w marcu 1942 roku. Przyjął pseudonim „Niedźwiedź”. Był łącznikiem kapitana A. Moczydłowskiego (ps. Votan) w okręgu białostockim. Przekazywał materiały grupie dywersyjnej dowodzonej przez Tadeusza Wesfała (ps. Karaś). Należał do plutonu dowodzonego przez W. Gabowskiego (ps. Kondor). Organizował tajne nauczanie stopnia podstawowego. Działał w Armii Krajowej do

*fot. ze zbiorów Muzeum w
Wodzisławiu Śląskim*

Sikora Antoni urodził się 1 stycznia 1920 roku w Będzinie. W lutym 1941 roku wstąpił do Związku Walki Zbrojnej, następnie służył w Armii Krajowej. Od lutego 1945 roku do września 1945 roku działał w Ruchu Oporu Armii Krajowej. Po czym w październiku 1945 roku wstąpił do Narodowych Sił Zbrojnych, w których służył do kwietnia 1947 roku. W kwietniu 1948 roku został aresztowany za działalność polityczną. W więzieniu przebywał do czerwca 1956 roku.

*fot. ze zbiorów Muzeum w
Wodzisławiu Śląskim*

Sitek Anna córka Józefa i Matyldy urodziła się 29 grudnia 1923 roku w Jastrzębiu Górnym. W sierpniu 1940 roku przystąpiła do Związku Walki Zbrojnej pod pseudonimem „Hanulka”. Współpracowała w placówce jastrzębskiej (krypt. Stokrotka) pod dowództwem Józefa Obracaja (ps. Pepi) a po jego śmierci pod dowództwem Rafała Sitka (ps. Michał) z Inspektorem Rybnickim, z Władysławem Kuboszkim (ps. Kuba) oraz z Pawłem Cierpiotem (ps. Makopol). W jej domu znajdował się punkt kontaktowy Armii Krajowej. Była łączniczką oraz zajmowała się

kwestiami zakwaterowania, wyżywienia oraz odzieży dla członków Armii Krajowej. Brała udział w wielu wyjazdach w celu przekazania materiałów i meldunków. 15 sierpnia 1948 roku Ministerstwo Obrony Narodowej w Londynie uhonorowało ją Medalem Wojska Polskiego. 10 lipca 1979 roku Przewodniczący Komisji Krzyża odznaczył ją Krzyżem Armii Krajowej. Dnia 17 listopada 2000 roku została mianowana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na stopień podporucznika.

*fot. ze zbiorów Muzeum w
Wodzisławiu Śląskim*

Skalska Zofia córka Franciszka i Marianny Chatubińskich urodziła się 7 lipca 1925 roku w Ossie. W szeregach Armii Krajowej służyła od 1 marca 1943 roku do 19 marca 1945 roku. Została zaprzysiężona przez komendanta placówki w Ossie Stanisława Skalskiego (ps. Poranek). Działała jako łącznik w oddziale partyzanckim „Wicher”. Do jej obowiązków należało m.in. roznoszenie tajnych dokumentów między placówkami. Za swoją działalność została odznaczona Krzyżem Armii Krajowej. 17

listopada 2000 roku Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej mianował niebędącą w czynnej służbie wojskowej Zofię na stopień podporucznika.

*fot. ze zbiorów Muzeum w
Wodzisławiu Śląskim*

akcjach specjalnych. W trakcie drugiej wojny światowej z powodu represji aresztowano członków jego rodziny (matkę, siostrę i brata). Od tego momentu aby uniknąć aresztowania musiał się ukrywać. 15 czerwca 1957 roku został powołany do służby wojskowej. Otrzymał odznaczenie państwowe w postaci Krzyża Armii Krajowej. 17 listopada 2000 roku Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej mianował niebędącego już w czynnej służbie Stanisława na stopień podporucznika.

Skupień Stanisław syn Jana i Konstancynty urodził się 13 czerwca 1926 roku w Wodzisławiu Śląskim. Przystąpił do Armii Krajowej w marcu 1943 roku. Został zaprzysiężony przez Wite Teofila (ps. Grub-Stach). Działał pod pseudonimem „Klaus”. Był łącznikiem Inspektoratu Rybnickiego w rejonie katowickim, rybnickim i wodzisławskim. Do jego zadań należało m.in. przewożenie broni i dokumentów jak również wykonywanie zdjęć i reprodukcji zdjęć gestapowców. Brał czynny udział w

*fot. ze zbiorów Muzeum w
Wodzisławiu Śląskim*

ukończył Liceum Budowlane w Jarosławiu uzyskując stopień technika budowlanego. Po ukończeniu szkoły rozpoczął służbę wojskową w Oficerskiej Szkole Inżynierii Wojskowej we Wrocławiu. W marcu 1948 roku został aresztowany przez Wojskową Informację pod zarzutem szpiegostwa i przynależności do Narodowych Sił Zbrojnych. Z braków dowodów w czerwcu 1948 roku zwolniono go z więzienia i odkomenderowano do 38 Pułku Piechoty w Koźuchowie. Następnie we wrześniu tego samego roku został zwolniony do cywila. Po zakończeniu II wojny światowej nadano mu odznaczenia: Krzyż Armii Krajowej, Medal Zwycięstwa i Wolności, Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, Krzyż Partyzancki,

Spolniewski Bolesław syn Józefa i Zofii urodził się 15 maja 1925 roku w Jarosławiu. W marcu 1940 roku został zaprzysiężony do Związku Walki Zbrojnej i przyjął pseudonim „Rutan”. Do lipca 1944 roku działał w obszarze Jarosław (placówka „Szarotka”) jako kolporter, zwiadowca i goniec. Brał udział w transporcie broni i materiałów wojskowych. Od kwietnia 1943 roku służył w oddziale dywersyjnym (Dolia) Armii Krajowej. Bronił ludność polską przed bandami Ukraińskiej Powstańczej Armii podczas akcji „Burza”. W 1946 roku

oraz trzykrotnie Medal Wojska (nadany w Londynie). Otrzymał także odznakę „Akcji Burza” oraz Weterana Walk o Niepodległość. 17 listopada 2000 roku Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej mianował nie będącego w czynnej służbie wojskowej Bolesława na stopień podporucznika. Z kolei 8 stycznia 2003 roku Minister Obrony Narodowej mianował go na stopień porucznika.

*fot. ze zbiorów Muzeum w
Wodzisławiu Śląskim*

Swoboda Leon urodził się 21 marca 1929 roku w Kokoszycach. Jego ojciec Jan Swoboda był górnikiem natomiast matka Klara zajmowała się domem. Po ukończeniu szkoły podstawowej w 1943 Leon podjął prace w kopalni „Anna” w Pszowie jako górnik. W 1945 roku został wcielony do RAD (niem. Służba Pracy Rzeszy), z którego zdezerterował. Później pracował jako uczeń ślusarski kopalni „Anna”. W czerwcu 1946 roku dołączył do Armii Krajowej pod pseudonimem „Rower”. Przysięgę złożył u

Henryka Filipeckiego (ps. Tarzan). Działał jako łącznik. 28 stycznia 1949 roku został aresztowany przez Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego w Rybniku. W raporcie z 3 lutego 1946 roku Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Katowicach znajdują się informacje o śledztwie prowadzonym przeciwko Henrykowi Filipeckiemu, któremu Leon Swoboda wraz ze swoim bratem Erykiem udzielili noclegu i informacji o ruchach Urzędu Bezpieczeństwa i Milicji Obywatelskiej. Następnie Wojskowy Sąd Rejonowy w Katowicach skazał go na trzy lata więzienia. W ostateczności karę złagodzono do dwóch lat pozbawienia wolności. Wyrok odbył w więzieniu w Raciborzu. 29 kwietnia 1952 roku został wcielony do służby wojskowej 16 Górniczego Batalionu Wojskowego J.W Katowice. Po trzyletniej służbie wrócił do cywila jako inwalida i rozpoczął prace w pszowskiej kopalni „Anna” gdzie pracował do emerytury. 30 listopada 1993 roku Związek Inwalidów Wojennych RP uhonorował go odznaką Zasłużonego Działacza ZIW. Następnie 1 czerwca 1995 roku został wyróżniony odznaką Weterana Walk o Niepodległość, 3 listopada 1996 roku i 15 sierpnia 1997 roku odznaką Krzyża Więźnia Politycznego, 26 sierpnia 1997 roku orderem Męczeństwa i Zwycięstwa oraz 2 października tego samego roku orderem Przelanej Krwi za Ojczyznę. Oprócz tego 1 maja 1999 roku otrzymał Kombatantski Krzyż Zasług oraz Krzyż Pamiątkowy Semper Fidelis. 25 października 2004 roku został odznaczony Krzyżem Związku Represjonowanych Politycznie Żołnierzy-Górników.

*fol. ze zbiorów Muzeum w
Wodzisławiu Śląskim*

Talik Jan syn Józefa i Katarzyny urodził się 11 kwietnia 1931 roku w Łękawicy. W sierpniu 1942 roku dołączył do oddziału partyzanckiego „Garbnik” Armii Krajowej pod pseudonimem „Jaś”. Był łącznikiem pod dowództwem kapitana Antoniego Płatnika (ps. Roman) w obwodzie żywieckim. Organizował żywność, leki oraz materiały wybuchowe do punktów kontaktowych. Eskortował na tereny leśne ukrywających się przed okupantem żołnierzy Armii Krajowej a także inne osoby konspiracyjne. Przeprowadził m.in. dwóch

zbiegłych jeńców radzieckich do punktu kontaktowego, skąd zostali skierowani w rejon kielecki. Kolportował tajne ulotki wśród ludności. Podejrzany o działalność konspiracyjną zbiegł eskortie zmierzającej do obozu w Oświęcimiu. Po zakończeniu II wojny światowej uzyskał tytuły magistra inżyniera elektryka oraz magistra inżyniera górnika studiując na Politechnice Śląskiej. 16 stycznia 1961 roku został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi. Ponadto 30 kwietnia 1974 roku otrzymał Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski.

*fol. ze zbiorów Muzeum w
Wodzisławiu Śląskim*

Traczyk Witold syn Leonarda i Elli urodził się 9 lipca 1928 roku w Nowym Dworze Mazowieckim. Z wykształcenia technik górnik. We wrześniu 1943 roku wstąpił do Armii Krajowej pod pseudonimem „Kamil”. Pod dowództwem kapitana Słowikowskiego (ps. Pawłowicz”) brał udział w Powstaniu Warszawskim walcząc w szeregach pułku „Baszta”, batalionie „Karpaty”, kompanii K-2. Po kapitulacji trafił do obozu jeńców wojennych w stalagu X B Sandbostel, gdzie przebywał do maja 1945 roku. Po zakończeniu II wojny światowej został skazany przez Rejonowy Sąd Wojskowy w

Bydgoszczy na 7 lat więzienia. Następnie w 1976 roku wyrok został zatarty. W latach późniejszych został odznaczony Odznaką Grunwaldzką, Medalem Zwycięstwa i Wolności, Krzyżem Armii Krajowej, Krzyżem Powstania Warszawskiego, Krzyżem Partyzanckim, jak również Brązowym oraz Srebrnym Krzyżem Zasługi. 17 listopada 2000 roku Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej mianował go na stopień podporucznika, następnie 7 kwietnia 2004 roku Minister Obrony Narodowej mianował go na stopień porucznika Wojska Polskiego.

*fot. ze zbiorów Muzeum w
Wodzisławiu Śląskim*

Zdziebło Anna córka Karola i Florentyny urodziła się 11 sierpnia 1916 roku w Jastrzębiu. W styczniu 1940 roku została zaprzysiężona pod pseudonimem „Hela” do Związku Walki Zbrojnej. Do sierpnia 1944 roku pełniła funkcję łączniczki w Inspektoracie Rybnickim i Katowickim Armii Krajowej. Następnie została aresztowana i wcielona do hitlerowskiego więzienia w Katowicach. W grudniu 1944 roku została wysłana do obozu koncentracyjnego Ravensbrück, w którym przebywała do maja 1945 roku. Po II wojnie światowej została

odznaczona Brązowy Krzyżem Zasługi z Mieczami, Krzyżem Armii Krajowej, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski oraz Odznaką Weterana Walk o Niepodległość. Otrzymała także Medal Wojska oraz Medal Zwycięstwa i Wolności. 17 listopada 2000 roku została mianowana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na stanowisko podporucznika.

*fot. ze zbiorów Muzeum w
Wodzisławiu Śląskim*

Zdziebło Józef syn Karola i Florentyny urodził się 10 marca 1921 roku w Jastrzębiu Zdroju. Został zaprzysiężony do Związku Walki Zbrojnej w maju 1940 roku i przyjął pseudonim „Józef”. Został przydzielony do rybnickiej placówki „Stokrotka”. Pełnił funkcję łącznika, kolportował tajną prasę a także ubezpieczał odprawy Inspektoratu. Do jego zadań należało również magazynowanie i przenoszenie broni z miejsc zagrożonych odkryciem przez wroga. Oprócz tego organizował materiały oświetleniowe. Został przymusowo wcielony do Wehrmachtu. Następnie po dostaniu się do niewoli alianckiej ochotniczo wstąpił do

Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie. Walczył w I Dywizji Pancerniej Generała Maczka, 11 Kompanii Saperów do czerwca 1947 roku. Po powrocie z zachodu został zmuszony do meldowania się na posterunku Milicji Obywatelskiej. Z powodu nie ujawienia miejsca pobytu jego siostry Anny (łączniczka Armii Krajowej o pseudonimie „Hela”) funkcjonariusze Urzędu Bezpieczeństwa kilkakrotnie dokonali rewizji jego domu a także używali przemocy fizycznej wobec jego rodziny. Za swoją działalność został odznaczony Krzyżem Armii Krajowej, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Czynu Bojowego Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie, Brytyjską Gwiazdą za Francję i Niemcy oraz trzykrotnie Medalem Wojska. 2 kwietnia 2001 roku Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej mianował go na stopień podporucznika.